

عنوان مقاله:

کنکاشی در ویژگی های خیابان صفوی

محل انتشار:

ماهنامه باغ نظر، دوره 8، شماره 17 (سال: 1390)

تعداد صفحات اصل مقاله: 10

نویسندگان:

سعید گلستانی - کارشناس ارشد معماری، دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

سمیه شریف زاده - کارشناس ارشد معماری، دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

با کنکاشی در تاریخ شهرسازی ایران و مکاتب آن در ادوار گوناگون، آنگاه که معماری و شهرسازی صفوی را مرور می کنیم با مفهومی به نام خیابان مواجه می شویم که به لحاظ تعریف تشابه زیادی با سبز راه در معنای امروزی دارد، به طوری که می توان سبز راه را مصداقی مدرن برای خیابان های صفوی دانست. این در حالی است که در دستور زبان طراحان منظر و شهرسازان ایرانی، این مفهوم ساختاری کمتر راه می یابد. طی مقاله حاضر کوشش شده است از طریق نگاه تحلیلی به اسناد مکتوب و مصور بجا مانده، تصویری روشن از این عنصر ارزشمند ترسیم شده و اصول مشترک حاکم بر این گونه محورهای مستقیم شهری در عصر صفوی مورد بازشناسی قرار گیرد. در این میان برای دست یافتن به الفبای خیابان های صفوی و بازشناسی اصول حاکم بر آنها جستجو در میان یادداشت های سفرنامه نویسان اروپایی که در عصر طلایی صفوی در ایران گام نهاده اند و تحت تأثیر جاذبه قوی این خیابان ها توصیفاتی دقیق از آنها بر جای گذاشته اند راهگشا خواهد بود. چرا که امروزه عمده این خیابان ها یا به کلی از میان رفته اند یا چنان دستخوش تغییر شده اند که به آسانی قابل شناسایی نیستند. در ادامه پس از بیان کلیاتی در باب خیابان صفوی و سیر تحول آن، بر اساس برخی از این توصیفات مشتمل بر پنج خیابان که حاصل کنکاش نویسنده در میان اسناد مکتوب و مصور از ایران عهد صفوی می باشد، اصول کلی حاکم بر این یادگار ارزشمند از معماری و شهرسازی صفوی در دو بخش کالبدی و عملکردی استخراج و تدوین شده است: 1. ویژگی یهای عملکردی: 1. برقراری اتصال میان عناصر همجوار به ویژه باغات شاهی و تداعی باغی در مقیاس شهر. 2. گردش و تفرج شهروندان و فراهم آوردن بستری که می توان آن را گردشگاه عمومی شهر نامید. 3. ایجاد سلسله مراتب قوی و تأکید بر جایگاه عنصر قطبی کننده (باغ شاهی یا عنصر مذهبی) که در انتهای مسیر استقرار می یافته است. اجزا و عناصر کالبدی: همانگونه که عناصر اصلی باغ ایرانی در سه گروه آب، گیاه و بنا قابل شناسایی هستند، این طبقه بندی را می توان به عناصر کالبدی خیابان صفوی نیز تعمیم داد. جایگاه در ساختار شهر: این خیابان ها عمدتاً در حاشیه شهرها و در میان مجموعه ای از باغات احداث می شده اند. به طوری که در دوره های بعدی زمینه توسعه شهرها به خارج از باروهای شهر کهن را فراهم ساخته اند.

کلمات کلیدی:

خیابان، عصر صفوی، سفرنامه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/302202>

